Abborre

Abborre (*Perca fluviatilis*) är en sötvattenslevande fisk som jagar i stim och tillhör familjen abborrfiskar och släktet *Perca*.[3] Den lever i vilt tillstånd i både Europa och norra Asien, arten har även introducerats i Sydafrika, Nya Zeeland och Australien. Abborren har det i sistnämnda landet gjort en betydande skada på det inhemska fiskbeståndet och anses i delstaten New South Wales vara en invasiv art.[4]

Innehåll

Utseende och anatomi

Ekologi
- Fortplantning

Abborren och människan
- Namn
  - Bygdemål
- Inom kulturen
- Fiske

Referenser
- Noter

Externa länkar

Utseende och anatomi

Från utställningen *Subaqueous VItava* i Prag

Vanligtvis blir abborren 20–40 cm lång, men vissa exemplar kan bli drygt 60 cm långa.[5] Den har kamformade fjäll, och på främre sidan av huvudet finns munnens överkäke och underkäke, ett par näsborrar och ögonlockslösa ögon. På de bakre sidorna finns gällocket, som skyddar gälarna. Det finns också ett sidlinjeorgan som är känsligt för vibrationer i vattnet. De har ett par bröst- och bukfenor. Den har två ryggfenor, där den första är taggig och den andra mjuk. Den har även en taggig analfena och en stjärtfena.

Stora honor kan uppnå en vikt på över 3 kg[6]. Abborrar i mindre insjöar kan utvecklas till en mindre form som kallas tusenbröder om rovfiskar saknas. I vissa sjöar planteras bara abborre av en viss storlek ut. En annan onaturlig påverkan som leder till stora abborrar är varmvattenutsläpp till exempel från kärnkraftverk, där den ökade vattentemperaturen gör att fisken växer fortare.

Ekologi

Abborren är företrädesvis bottenlevande men stora abborrar jagar ofta ytligt levande stimfiskar som löja, stäm och liknande på kvällen. Abborren är framför allt en sötvattensfisk, men lever också i Östersjöns brackvatten, och även i Bottenhavets inte så salta vatten. Vid ostkusten hotas abborren i yngre stadier av födokonkurrens från storspigg och man har kunnat se att i områden med mycket storspigg finns det lite abborre[7]. Tillståndet för abborren i Sverige bedöms årligen i publikationen "*Fisk och skaldjursbestånd i hav och sötvatten - resursöversikt*"[8].

Fortplantning

Abborren leker på senvåren, och för att sprida sina gener har den utvecklat ett märkligt lekbeteende. Honorna lägger rommen på grenar, stenar eller vattenväxter. Hannarna cirklar runt henne för att befrukta äggen. När hon med jämna mellanrum byter underlag eller ändrar riktning, fortsätter den hane som cirklade runt henne att befrukta den redan lagda rommen. Med honan följer istället de andra hanarna, så att ägg som läggs på det nya underlaget kommer att befruktas av en ny hane. Rommen läggs i långa mjölkvita, sammanhängande strängar.

Abborren och människan

Namn

Trivialnamnet abborre lydde ursprungligen *aghborre*, där 'agh' betecknar något spetsigt och tandat. Ordet förekommer med samma betydelse i namnet på växten ag, inom starrsläktet. "Borre" har också betydelsen 'taggigt', som i exempelvis ordet kardborre. "Borre" återfinns också i tyskan och engelskan, för *Barsch* (abborrfiskar) och *bass* (havsabborre).[9] Jämför exempelvis med det spetsiga verktyget borr.

Bygdemål

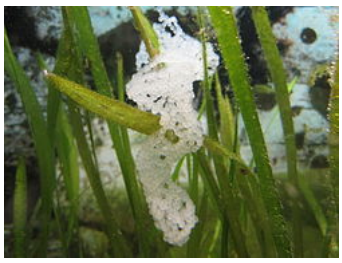

Rom från abborre

Abborre

Status i världen: Livskraftig (lc)[1]

Abborre

Systematik[2]

Domän	Eukaryoter Eukaryota
Rike	Djur Animalia
Stam	Ryggsträngsdjur Chordata
Understam	Ryggradsdjur Vertebrata
Överklass	Benfiskar Osteichthyes
Klass	Strålfeniga fiskar Actinopterygii
Ordning	Abborrartade fiskar Perciformes
Familj	Abborrfiskar Percidae
Släkte	*Perca*
Art	**Abborre** *P. fluviatilis*

Vetenskapligt namn

Perca fluviatilis §

Auktor	Linné, 1758

Utbredning

Röd = naturlig utbredning

Grön = den introducerade utbredningen

Hitta fler artiklar om djur med

Djurportalen

Namn	Trakt	Referens
Abbar	Närke, Västerbotten, Ångermanland	[10]
Abbur	Gotland, södra Österbotten	[10]
Aburr	Kalmartrakten	[10]

Inom kulturen

En sägen berättar att abborren fick sina ränder då Sankte Per tappade nycklarna i en damm och abborren vägrade ta upp nycklarna. De andra fiskarna blev arga och randade (slog) abborren så hårt, att ränderna sitter i än idag.[11]

Abborren är Medelpads landskapsfisk.[12]

Fiske

Svenska rekordet för sportfiske ligger på 3,15 kg fångad i Hällers myr.[13]

Referenser

Den här artikeln är helt eller delvis baserad på material från engelskspråkiga Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Perch).

Noter

1. ^ Freyhof, J. & Kottelat, M. 2008 *Perca fluviatilis. (http://oldredlist.iucnredlist.org/details/16580/0)* Från: IUCN 2010. *IUCN Red List of Threatened Species*. Version 2010.4. <www.iucnredlist.org (http://www.iucnredlist.org)>. Läst 22 november 2010.
2. ^ Standard Report Page: ”*Perca fluviatilis*” (https://www.itis.gov/servlet/SingleRpt/SingleRpt?search_topic=TSN&search_value=168470) (på engelska). ITIS. 2004. http://www.itis.gov/servlet/SingleRpt/SingleRpt?search_topic=TSN&search_value=168470. Läst 21 juli 2010.
3. ^ R. Froese; D. Pauly (20 april 2010). ”*Perca fluviatilis*, European perch” (http://fishbase.se/Summary/speciesSummary.php?ID=358) (på engelska). *FishBase*. FishBase Consortium. http://fishbase.se/Summary/speciesSummary.php?ID=358. Läst 21 juli 2010.
4. ^ ”Redfin perch” (https://web.archive.org/web/20170212181514/http://www.dpi.nsw.gov.au/fishing/pests-diseases/freshwater-pests/species/redfin-perch). NSW Government. Arkiverad från originalet (http://www.dpi.nsw.gov.au/fishing/pests-diseases/freshwater-pests/species/redfin-perch) den 12 februari 2017. https://web.archive.org/web/20170212181514/http://www.dpi.nsw.gov.au/fishing/pests-diseases/freshwater-pests/species/redfin-perch. Läst 23 januari 2017.
5. ^ ”Fish eco” (http://www.fisheco.se/news.php?modulID=2&newsID=11067). Fish eco. http://www.fisheco.se/news.php?modulID=2&newsID=11067. Läst 21 augusti 2017.
6. ^ ”Havs- och vattenmyndigheten” (https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/arter/lista-over-vanliga-arter-i-svenska-vatten/arter/abborre.html). Havs- och vattenmyndigheten. https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/arter/lista-over-vanliga-arter-i-svenska-vatten/arter/abborre.html. Läst 27 oktober 2014.
7. ^ ”Stickleback increase in the Baltic Sea – A thorny issue for coastal predatory fish (https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0272771415002267)” (på engelska). *Estuarine, Coastal and Shelf Science* 163: sid. 134–142. 2015-09-20. doi:10.1016/j.ecss.2015.06.017 (https://dx.doi.org/10.1016%2Fj.ecss.2015.06.017). ISSN 0272-7714 (http://worldcat.org/issn/0272-7714). https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0272771415002267. Läst 16 april 2018.
8. ^ ”Fisk- och skaldjursbestånd i hav och sötvatten - resursöversikt | Externwebben” (https://www.slu.se/institutioner/akvatiska-resurser/sok-publikation/fiskbestand-och-miljo-i-hav-och-sotvatten/). *SLU.SE*. https://www.slu.se/institutioner/akvatiska-resurser/sok-publikation/fiskbestand-och-miljo-i-hav-och-sotvatten/. Läst 16 april 2018.
9. ^ Bergman, Gösta (2001). *Ord med historia* (sjätte uppl). Stockholm: Prisma. ISBN 91-518-3857-5
10. ^ [a b c] Johan Ernst Rietz: *Svenskt dialektlexikon,* sida 1 [1] (http://runeberg.org/dialektl/0031.html) Gleerups, Lund 1862–1867, faksimilutgåva Malmö 1962
11. ^ Gunnar Brusewitz (1957) *Kallblodigt sällskap: om kräldjur, groddjur och fiskar*
12. ^ ”Sveriges landskapsfiskar” (https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/arter/landskapsfiskar.html). Havs- och vattenmyndigheten. https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/arter/landskapsfiskar.html. Läst 11 april 2017.
13. ^ ”Sportfiskerekord i sötvatten” (https://web.archive.org/web/20130723051712/http://www.sportfiskarna.se/storfisk_registret/Sportfiskerekords%C3%B6tvatten/tabid/381/Default.aspx). Sportfiskarna. Arkiverad från originalet (http://www.sportfiskarna.se/storfisk_registret/Sportfiskerekords%C3%B6tvatten/tabid/381/Default.aspx) den 23 juli 2013. https://web.archive.org/web/20130723051712/http://www.sportfiskarna.se/storfisk_registret/Sportfiskerekords%C3%B6tvatten/tabid/381/Default.as Läst 27 oktober 2014.

Externa länkar

- Sveriges lantbruksuniversitet, SLU (http://www.slu.se/sv/institutioner/akvatiska-resurser/): Forskningsrapporter, faktablad och övrig information om fisk och fiske i svenska vatten
- Wikimedia Commons har media som rör Abborre.

Katalogdata	• Arkive: perca-fluviatilis (https://web.archive.org/web/*/www.arkive.org/wd/perca-fluviatilis/) • Dyntaxa: 206198 (https://www.dyntaxa.se/taxon/info/206198) • GBIF: 2381987 (https://www.gbif.org/species/2381987) • Inaturalist: 109062 (https://www.inaturalist.org/taxa/109062) • ITIS: 168470 (https://www.itis.gov/servlet/SingleRpt/SingleRpt?search_topic=TSN&search_value=168470) • IUCN: 16580 (https://apiv3.iucnredlist.org/api/v3/taxonredirect/16580,%20https://www.iucnredlist.org/details/16580/0) • NCBI: 8168 (https://www.ncbi.nlm.nih.gov/Taxonomy/Browser/wwwtax.cgi?mode=Info&id=8168) • Fossilworks: 354572 (http://fossilworks.org/bridge.pl?a=taxonInfo&taxon_no=354572) • WoRMS: 151353 (https://www.marinespecies.org/aphia.php?p=taxdetails&id=151353) • FishBase: 358 (http://www.fishbase.org/summary/358) • ZooBank: D30DC5B7-A24E-4D87-AAA6-8F6EF2F1EAC7 (http://zoobank.org/NomenclaturalActs/D30DC5B7-A24E-4D87-AAA6-8F6EF2F1EAC7) • Fauna Europaea: 304855 (http://www.eu-nomen.eu/portal/taxon.php?GUID=urn:lsid:faunaeur.org:taxname:304855) • Plazi: C82BDF2D-D867-DEB9-566B-F79FB5F2EAB4 (http://treatment.plazi.org/id/C82BDF2D-D867-DEB9-566B-F79FB5F2EAB4)

Hämtad från "https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Abborre&oldid=47926989"

Sidan redigerades senast den 6 juli 2020 kl. 02.07.

Wikipedias text är tillgänglig under licensen Creative Commons Erkännande-dela-lika 3.0 Unported. För bilder, se respektive bildsida (klicka på bilden). Se vidare Wikipedia:Upphovsrätt och användarvillkor.